

УДК 332

Самойленко Богдан Віталійович

*кандидат економічних наук, докторант кафедри економіки і торгівлі
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Samoilenko Bohdan

*PhD in Economics, Doctoral Candidate at the
Department of Economics and Trade*

Lesya Ukrainka Volyn National University

ORCID: 0009-0006-2380-314X

Павлов Костянтин Володимирович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки і торгівлі
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Pavlov Kostiantyn

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Economics and Trade*

Lesya Ukrainka Volyn National University

ORCID: 0000-0003-2583-9593

Павлова Олена Миколаївна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки і торгівлі
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

Pavlova Olena

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Economics and Trade*

Lesya Ukrainka Volyn National University

ORCID: 0000-0002-8696-5641

Сергійчук Олександр Михайлович

*здобувач освіти другого рівня факультету фінансів та обліку
Західноукраїнського національного університету*

Serhiychuk Oleksandr

*Second-Level Student of the Faculty of Finance and Accounting
West Ukrainian National University*

ORCID: 0009-0008-1092-5345

**АНАЛІЗ РОЗВИТКУ РИНКУ ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN
LOGISTICS SERVICES MARKET IN THE CONTEXT OF EUROPEAN
INTEGRATION PROCESSES**

***Анотація.** Вступ. Підприємницька активність є необхідною для успішного обігу товарів, проте основну роль у цьому процесі відіграють безпека та якість логістичних поставок до кінцевих споживачів. Зростання частки логістичних перевезень свідчить про активну участь країни у міжнародному товарообігу. Наразі, на жаль, говорити про значне пожвавлення ринку логістичних послуг України надто рано через постковідний та військовий періоди. Лише незначне зростання спостерігається в сегменті вантажних перевезень та логістичного складування. Основними перепонами ефективного функціонування ринку логістичних послуг є численні об'єктивні та суб'єктивні фактори, серед яких: недостатнє нормативно-правове регулювання логістичних процесів, конфлікти між учасниками ринку, низький рівень логістичних послуг, пошкодження інфраструктури через ракетні атаки, висока конкуренція. Попри все, на ринку логістичних послуг необхідно враховувати синергетичну взаємодію між усіма зацікавленими групами: державою,*

бізнесом, суб'єктами господарювання. Це особливо важливо в контексті європейської орієнтації та підтримки, що має значення для дослідження та подальших висновків.

Мета. Метою цієї публікації є дослідження підходів та шляхів до аналізу розвитку ринку логістичних послуг України в умовах євроінтеграційних процесів, які тривають сьогодні.

Матеріали та методи. Логістика є формою підприємницької діяльності, яка полягає у перевезенні, складуванні та якісній доставці товарів. Ринок логістичних послуг безпосередньо залежить від економічного розвитку та стимулює розвиток інших суміжних та взаємопов'язаних галузей. Він нагадує гомогенну та взаємопов'язану систему соціально-економічних відносин з відповідними суб'єктами, мережами, ланцюгами поставок, споживачами та внутрішніми і зовнішніми факторами. Однак питання посилення безпеки логістичних процесів та врахування позитивних практик країн Європейського Союзу у напрямі ефективного державного регулювання залишаються невизначеними. Вітчизняний ринок логістичних послуг має значні передумови для розширення, зокрема завдяки вигідному географічному та транзитному розташуванню України між Азією та Європою.

Результати. Теоретичне дослідження дозволяє зробити висновки, що ринок логістичних послуг в Україні характеризується складною системою регулювання, має важливе економічне, політичне та соціальне значення у розвитку національної та частково міжнародної економічної системи та потребує суттєвих регулюючих змін. Основні компоненти ринку включають: 1. Логістичну інфраструктуру України, яка охоплює різноманітні мережі та шляхи сполучення, важливі для ефективності комерційних та транспортних перевезень. 2. Оцифровізацію логістичних процесів, що відповідає за координацію та сталість ланцюгів поставок, трекінг вантажних перевезень та інформатизацію галузі загалом. 3.

Інноваційність, що передбачає використання передових технологій для забезпечення якості логістичних послуг. 4. Безпеку та опір до змін, що передбачає своєчасну адаптацію ринку до мінливих умов та глобалізації.

Перспективи. Логістичні підприємства все більше потребують перегляду стратегії управління та розвитку, базуючись на поєднанні та синтезі стратегічного та тактичного методів управління у довгостроковій перспективі.

Ключові слова: *логістика, логістичні послуги, ринок логістичних послуг, логістичні процеси, євроінтеграція.*

Summary. *Introduction. Entrepreneurial activity is essential for the successful circulation of goods, but the leading role in this process is the safety and quality of logistics deliveries to end users. The growing share of logistics transportation indicates that a country is actively participating in international trade. Unfortunately, it is too early to talk about a significant revival of Ukraine's logistics services market due to the post-covid and military periods. Only slight growth has been observed in the freight transportation and logistics warehousing segments. The main obstacles to the effective functioning of the logistics services market are numerous objective and subjective factors, including insufficient legal and regulatory framework for logistics processes, conflicts between market participants, low level of logistics services, damage to infrastructure due to missile attacks, and high competition. Nevertheless, the logistics services market must consider the synergistic interaction between all stakeholder groups: the state, business, and business entities. This is especially important in the context of European orientation and support, which is relevant to the study and further conclusions.*

Objective. This publication aims to study approaches and ways to analyze the development of the Ukrainian logistics services market in the context of the ongoing European integration processes.

Materials and Methods. Logistics is a business activity involving the transportation, warehousing, and quality delivery of goods. The market for logistics services directly depends on economic development and stimulates the development of other related and interrelated industries. It resembles a homogeneous and interconnected system of socio-economic relations with relevant entities, networks, supply chains, consumers, and internal and external factors. However, the issues of strengthening the security of logistics processes and considering the positive practices of the European Union countries in the direction of effective state regulation still need to be determined. The domestic logistics services market has significant prerequisites for expansion, mainly due to Ukraine's favorable geographical and transit location between Asia and Europe.

Results. The theoretical study allows us to conclude that a complex regulatory system characterizes the logistics services market in Ukraine, has a significant economic, political, and social significance in developing the national and partially international economic system, and requires significant regulatory changes. The main components of the market include 1. Ukraine's logistics infrastructure, which includes various networks and routes that are important for the efficiency of commercial and transport transportation. 2. Digitization of logistics processes is responsible for the coordination and sustainability of supply chains, freight tracking, and industry informatization. 3. Innovation, which involves the use of advanced technologies to ensure the quality of logistics services. 4. Security and resistance to change imply timely market adaptation to changing conditions and globalization.

Prospects. Logistics enterprises increasingly need to revise their management and development strategies based on the combination and synthesis of strategic and tactical management methods in the long term.

Key words: logistics, logistics services, logistics services market, logistics processes, European integration.

Постановка проблеми. Логістика є однією із форм підприємницької діяльності, яка полягає у перевезенні, складуванні та якісній поставці товарів. Ринок логістичних послуг на пряму залежить від розвитку економіки та стимулює розвиток інших не менш важливих суміжних та взаємопов'язаних галузей та сфер. Ринок логістичних послуг нагадує гомогенну та взаємопов'язану між собою систему соціально-економічних відносин, із відповідними суб'єктами, мережами, ланцюгами поставки, споживачами, внутрішніми та зовнішнім факторами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок логістичних послуг є об'єктом наукового та практичного дослідження науковців, практиків та підприємців. Тенденції та якість логістичних послуг жваво розглядається у працях М. Григорака [4], Т. Наконечної [9], Є. Федорук [14], С. Лиси [8], О. Павлової [12], Л. Шевців [16]. Практичне значення логістики в господарських цілях, тенденції розвитку за умов ризиків логістичних ринків висвітлюється вченими: О. Авраменко [1], В. Качуровський [6], І. Кривовязюком [7], Р. Гевко [3], Н. Гринчак [5], К. Павловим [11], Н. Чернопиською [15].

Проте, досі не визначеними залишаються питання посилення безпеки логістичних процесів та урахування позитивних практик країн Європейського Союзу у напрямі ефективного механізму державного регулювання.

Метою статті є дослідження підходів та шляхів до аналізу розвитку ринку логістичних послуг України в умовах євроінтеграційних процесів, які тривають сьогодні.

Матеріали і методи. Вітчизняний ринок логістичних послуг згідно внутрішніх критеріїв має значні передумови для свого розширення. Це підсилюється такими обставинами: особливо вигідне географічне та транзитне знаходження України, зокрема між Азією та Європою [4].

Сукупність логістичних процесів на території нашої країни формують транспортно-логістичний комплекс. Ця система є надзвичайно важливою у формуванні національної економіки та є запорукою політичного, соціального та економічного розвитку. Роль цього комплексу підтверджується близько 12% ВВП України, робочими місцями на рівні 7% сукупною кількістю зайнятого населення [14].

Управління підприємствами на ринку логістичних послуг є комплексною системою виставлення задач та цілей, координуючим механізмом прийняття відповідних рішень. Якісне управління передбачає реалізацію відповідної стратегії підприємства за умов невизначеності внутрішнього та зовнішнього середовища з метою отримання відповідного прибутку [16].

Виклад основного матеріалу. Ринок логістичних послуг формується з окремих компонентів складається з окремих елементів: транспортування, складування, надання послуг по експедитуванню вантажів з відповідним інформаційним супроводом [7].

Важливими рисами функціонування ринку логістичних послуг є: динамічність, направленість попиту, технологічність, ступінь кваліфікації та фаховості, соціально-економічні відносини між суб'єктами на ринку [5].

Якщо узагальнювати усі види та форми логістичних перевезень, то слід підсумувати, що деякі з них є поки не активні в логістичному підприємстві по причині воєнних дій. Мова йде про прямі поставки морським шляхом і авіаперевезення у підприємницьких цілях.

Зрозуміло, що у зв'язку із відтоком мешканців України в інші країни, а також з обмеження внутрішнього виробництва та постачання, суспільний вітчизняний продукт має спадну тенденцію та знаходиться на критично низькому рівні. Втрата Україною частки збуту у міжнародному логістичному сегменті, є водночас перевагою та додатковими можливостями для міжнародних компаній.

Дослідження, які були проведеними компанією Impulse Consulting дали змогу проаналізувати поточну ситуацію на вітчизняних ринках логістичних послуг, що є підставою для подальших роздумів та окреслення відповідної стратегії на найближчий період часу. Резюмуючими положеннями аналітичного дослідження компанією Impulse Consulting є домінуюча роль автоперевезень.

Цей вид логістичного каналу є альтернативою морської логістичної форми. Вагомими перешкодами на шляху збільшення частки саме автоперевезеннями є напруженість та висока завантаженість і, звісно, обмеженість експорту комерційних вантажів на міжнародних пунктах пропуску. Можна констатувати у 2023 році не значну активність порівняно минулих років саме цього логістичного виду перевезень (рис. 1).

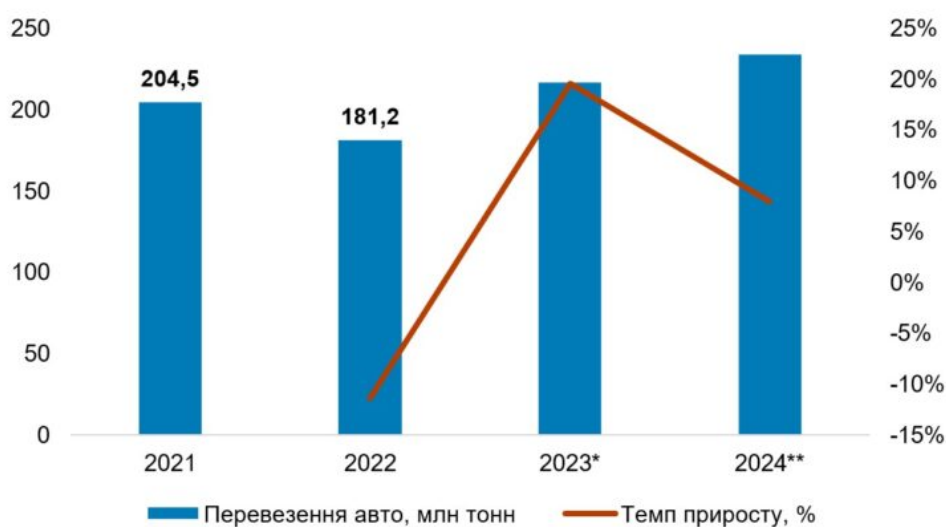

Рис. 1. Динаміка обсягів перевезення вантажів автомобільним транспортом, млн. тонн

Джерело: розроблено авторами на основі [2]

Результати дослідження аналітичних показників компанії Impulse Consulting дійшли таких висновків, що : стимулююча державна політика дозволить підвищити комерціалізацію щорічних вантажних перевезень, що без сумніву вплине на зростання ВВП та ВНП країни.

Одним з шляхів цього досягнення є регулюючі процеси з боку держави щодо можливості збільшення кількості пунктів пропуску з метою розвантаження міжнародних каналів поставки. Прогнозується, що в найближчому майбутньому прибутковість логістичних компаній в Україні підвищиться.

Водночас, стабільність вітчизняного ринку логістичних послуг у першу чергу відносно європейського вектору розвитку потребує значних зусиль на шляху до взаємодії держави, бізнесу та споживацького сектору.

Очікувану синергію можна досягнути шляхом реалізації модернізаційних процесів економіки, підвищення рівня конкурентоспроможності, зростання якісного показника логістичних послуг на засадах окремих критеріїв прийнятності.

Тому концептуалізація регулюючих процесів суб'єктної взаємодії на ринку логістичних послуг з урахуванням критеріїв прийнятності матиме вигляд на рис. 2.

Рис. 2. Регулюючі процеси суб'єктної взаємодії на ринку економічних послуг за умови критеріїв прийнятності

Джерело: розроблено авторами на основі [9]

Підсумовуючи концептуалізацію та аналітичні результати слід розуміти, що конкуренція на сьогодні з міжнародними логістичними підприємствами є не доцільною. Можливий варіант-лишень в площині синергетичної взаємопідтримки. Проте важливим та потрібним на сьогодні є урахування низки критеріїв прийнятності, які посилять стійкість та функціональне призначення вітчизняного ринку логістичних послуг.

Безпека логістичних процесів передбачає координацію та захищених маршрутів та мереж просування товарів шляхом автоперевезення або за допомогою вантажних потягів. Екологічні та соціально прийнятні логістичні послуги є якісними формами кінцевих споживчих товарів та є результатами вдалого транспортування чи перевезення.

Інноваційні технологічні засоби вантажних комерційних перевезень орієнтуються саме на вдосконалення та технологічні інноваційності транспортних засобів логістичного сполучення. Оптимізація витратної складової логістичних підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності передбачає перегляд та альтернативне застосування витратних замінників із метою збільшення прибутковості та окупності підприємств.

Фінансово-кредитні інструменти стимулювання розвитку ринку логістичних послуг є важливими засобами існування та фінансової стійкості підприємств, особливо за умов кризи. Ці критерії є надзвичайно важливими задля досягнення синергетичної взаємодії між основними суб'єктами на ринку логістичних послуг: державою, логістичними підприємствами, споживачами товарів та послуг та міжнародними конкуруючими логістичними підприємствами.

Дотримання зазначених критеріїв прийнятності забезпечуватимуть ефективний та дієвий ланцюг із постачання, споживання за умов упровадження сучасних технологічно-інформаційних, енергоощадних, економічно якісних логістичних послуг. Проте важливим завданням держави усе ж таки є: створення можливостей для інтеграції вітчизняного ринку логістичних послуг в європейський формат.

Для ринку логістичних послуг є характерним наявність системи аутсорсингу. Ця послуга є особливо актуальною у кадрових та складських питаннях. Процеси аутсорсингу в основному практикуються шляхом оренди приміщень клієнтів або замовників.

Проте в Україні система аутсорсингу на ринку логістичних послуг не є особливо розповсюдженою на відміну від країн Європи. Це пояснюється кількома причинами: недостатній рівень обслуговування; відсутність єдиної чіткої стратегії управління міжнародними логістичними процесами; відсутність досвіду у мінімізації витрат; недостатність єдиного мережевого центру керування та зручної логістичної мережі складських приміщень у великих обласних центрах – Київ, Одеса, Дніпро, Харків, Львів, Дніпропетровськ, тощо [1].

Ринок логістичних послуг також є динамічним та адаптивним до мінливості зовнішнього середовища. Особливо швидко відбувається реагування на мінливість зовнішнього середовища. Це в свою чергу пояснює тісний зв'язок ринку та електронної торгівлі.

Проте, цей начебто позитивний маркетинговий підхід мав би мати вагомий результат, проте немає чіткої координації діяльності через відсутність професійних логістичних операторів, котрі могли би надавати високий рівень послуг у регіонах країни [9].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи проведене теоретичне дослідження, можна дійти висновків: Ринок логістичних послуг в Україні характеризується складною системою свого

регулювання, відіграє важливе економічне, політичне та соціальне значення у розвитку національної та частково міжнародної економічної системи та потребує суттєвих регулюючих зрушень з боку окремих компонентів.

Компонент логістичної інфраструктури України є надзвичайно розвиненим, оскільки охоплює різноманітні мережі, шляхи сполучення які є важливими у забезпеченні ефективності комерційних та транспортних перевезень.

Проте, особливої актуальності на сьогодні отримує розуміння інтегрування міжнародних маршрутів до країн Європейського Союзу на засадах безпечності, технологічності та оптимізації з метою формування спільної європейської міжнародної логістичної системи.

Компонент оцифровізації логістичних процесів відповідає за координацію та сталість ланцюгів поставки, трекінг вантажних перевезень та інформатизованість галузі загалом. В цьому сенсі, варто надати більше свободи логістичним операторам у частині розширення повноважень логістичного аутсорсингу, що є прийнятним за умов постковідних та воєнних криз та орієнтуватися також на європейський досвід цифровізації транспортно-логістичної галузі.

Компонент інноваційності передбачає використання передових технологічних рішень у забезпеченні якості логістичних послуг. В цьому аспекті слід звернути увагу на інноваційні методи технічного, екологічного та споживацького підходів. Зокрема, приймати індивідуальні логістичні рішення слід з урахуванням індивідуальних споживачів. Компонент безпеки та опору до змін передбачає вчасну адаптацію ринку логістичних послуг до мінливості та глобалізованості суспільства.

В умовах досягнення безпекового середовища та конкурентоспроможності наданих послуг. Тому систематичний моніторинг економічного середовища є необхідним під час діяльності суб'єктів ринку логістичних послуг з метою аналізу реальності стану та майбутнього

прогнозування. Окрему увагу слід приділяти безпечним зеленим логістичним рішенням. Застосування сучасних екологічних стандартів та енергоощадних транспортних засобів є важливою частиною стратегії.

Діяльність логістичних підприємств дедалі більше потребує перегляду стратегії управління та розвитку базуючись на поєднанні та синтезу стратегічного та тактичного методів управління в межах довгострокового періоду.

Література

1. Авраменко О.В. Напрямки розвитку логістичного менеджменту в Україні. *Бізнес Інформ*. 2017. № 9. С. 262–267. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/18185> (дата звернення: 01.02.2024).
2. Аналіз ринку логістики в Україні у 2023 році. *Консалтингова компанія*. 2024. <https://www.impulse-consulting.com.ua/analiz-rynku-lohistryky-ukrayiny-u-2023-rotsi/> (дата звернення: 01.02.2024).
3. Гевко Р.Б., Гевко М.Р., Павлов К.В., Павлова О.М. Секційні гвинтові конвеєри для транспортування сипких сільськогосподарських матеріалів : монографія. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2023. 190 с.
4. Григорак М.Ю. Інтелектуалізація ринку логістичних послуг: концепція, методологія, компетентність : монографія. Київ : Сік Груп Україна, 2017. 513 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/47077> (дата звернення: 01.02.2024).
5. Гринчак Н. А. Визначення сутності та структури ланцюга поставок логістичних послуг як об'єкта статистичного дослідження. *Бізнес Інформ*. 2020. № 8. С. 96-102. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-8-96-102>.
6. Качуровський В.Є., Гапчак Т.Г., Матвієнко О.Л. Сучасні тенденції розвитку європейського ринку логістичних послуг. Аутсорсінг. «4-PL».

ВНАУ : вебсайт. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/4192.pdf> (дата звернення: 01.02.2024).

7. Кривовязюк І.В., Кулик Ю. М., Волинчук Ю. В., Перспективи розвитку ринку логістичних послуг в умовах пандемії. *Ефективна економіка*. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/89.pdf (дата звернення: 01.02.2024).

8. Лиса С. Ринок логістичних послуг в Україні: динаміка, структура, перспективи. *Товари і ринки*. 2017. № 2(2). С. 52-61. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tovary_2017_2%282%29__6 (дата звернення: 01.02.2024).

9. Наконечна Т., Гринів Н., Данилович Т. Особливості розвитку ринку логістичних послуг в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24, ч. 2. С. 139-144. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25462> (дата звернення: 01.02.2024).

10. Павлов К, В., Павлова О. М., Сосовська О. С., Макарук О. В. Особливості розмитнення легкових транспортних засобів в Україні: тенденції та перспективи. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2021. № 6. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-6-7364>. (дата звернення: 01.02.2024).

11. Павлов К.В., Павлова О.М. Інноваційно-інвестиційний потенціал транспортної галузі України. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т. 5, № 1. С. 17-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2020_5_1_4 (дата звернення: 01.02.2024).

12. Павлова О.М., Павлов К.В. Логістична взаємодія між суб'єктами газотранспортної галузі: механізм реалізації та перспективи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки»*. 2020. Т. 2, № 3(35). С. 46-51. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-3-5737>.

13. Стрішенець О.М., Павлов К.В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»: зб. наук. пр.* 2016. Вип. 1(47). Т. 2. С. 35-38. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/10435> (дата звернення: 01.02.2024).

14. Федорук Є.І. Державне регулювання логістичної сфери в агропромисловому комплексі України. *Актуальні проблеми державного управління.* 2017. № 1(51). <https://www.europub.co.uk/articles/derzavne-regulivannia-logisticnoyi-sferi-v-agropromislovomu-kompleksi-ukrayini-A-322237> (дата звернення: 01.02.2024).

15. Чернописька Н.В., Шандрівська О.Є. Тенденції та перспективи ринку логістичних послуг України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика».* 2012. № 735. С. 244-249. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=-C0GYCsAAAAJ&citation_for_view=-C0GYCsAAAAJ:2osOgNQ5qMEC (дата звернення: 01.02.2024).

16. Шевців Л.Ю., Петецький І. Логістичні витрати підприємства : формування та оцінювання : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2011. 244 с. <https://tinyurl.com/3xdryub4> (дата звернення: 01.02.2024).

References

1. Avramenko, O.V. (2017). Napryamky rozvytku lohistrychnoho menedzhmentu v Ukrayini [Development directions of logistics management in Ukraine]. *Biznes Inform*, 9, 262-267. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/18185> [in Ukrainian].

2. Analiz rynku lohistryky v Ukrayini u 2023 rotsi [Analysis of the logistics market in Ukraine in 2023]. (2024). *Konsal'tynhova kompaniya*. URL:

<https://www.impulse-consulting.com.ua/analiz-ryнку-lohistyky-ukrayiny-u-2023-rotsi/> [in Ukrainian].

3. Hevko, R.B., Hevko, M.R., Pavlov, K.V., & Pavlova, O.M. (2023). Sektsiyni hvyntovi konveyery dlya transportuvannya sypkykh silskohospodarskykh materialiv: monohrafiya [Sectional screw conveyors for transporting loose agricultural materials: a monograph]. Lutsk: FOP Mazhula YU.M. [in Ukrainian].

4. Hryhorak, M.Yu. (2017). Intelktualizatsiya rynku lohistychnykh posluh: kontseptsiya, metodolohiya, kompetentnist: monohrafiya. [Intellectualization of the logistics services market: concept, methodology, competence: a monograph]. Kyiv: Sik Hrup Ukrayina. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/47077> [in Ukrainian].

5. Hrynychak, N. A. (2020). Vyznachennya sutnosti ta struktury lantsyuha postavok lohistychnykh posluh yak ob"yekt statystychnoho doslidzhennya [Determination of the essence and structure of the supply chain of logistics services as an object of statistical research]. *Biznes Inform*, 8, 96-102. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-8-96-102> [in Ukrainian].

6. Kachurovskyy, V.Ye., Hapchak, T.H., & Matviyenko, O.L. Suchasni tendentsiyi rozvytku yevropeyskoho rynku lohistychnykh posluh [Modern trends in the development of the European market of logistics services]. *Autsorsinh. «4-PL»*. VNAU: veb sayt. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/4192.pdf> [in Ukrainian].

7. Kryvovyazyuk, I.V., Kulyk, Yu. M., & Volynchuk, Yu. V. Perspektyvy rozvytku rynku lohistychnykh posluh v umovakh pandemiyi [Prospects for the development of the logistics services market in the conditions of a pandemic]. *Efektivna ekonomika*, 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/89.pdf [in Ukrainian].

8. Lysa, S. (2017). Rynok lohistychnykh posluh v Ukrayini: dynamika, struktura, perspektyvy [The market of logistics services in Ukraine: dynamics, structure, prospects].

structure, prospects]. *Tovary i rynky*, 2(2), 52-61.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/tovary_2017_2%282%29__6 [in Ukrainian].

9. Nakonechna, T., Hryniv, N., & Danylovykh, T. (2019). Osoblyvosti rozvytku rynku lohistychnykh posluh v Ukrayini [Peculiarities of the development of the logistics services market in Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 24, 2, 139-144. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/25462> [in Ukrainian].

10. Pavlov, K. V., Pavlova, O. M., Sosovska, O. S., & Makaruk, O. V. (2021). Osoblyvosti rozmytnennya lehkovykh transportnykh zasobiv v Ukrayini: tendentsiyi ta perspektyvy [Peculiarities of passenger vehicle customs clearance in Ukraine: trends and prospects]. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal "Internauka". Seriya: "Ekonomichni nauky"*, 6. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-6-7364> [in Ukrainian].

11. Pavlov, K.V., & Pavlova, O.M. (2020). Innovatsiyno-investytsiynyy potencial transportnoyi haluzi Ukrayiny [Innovation and investment potential of the transport industry of Ukraine]. *Ukrayinskyy zhurnal prykladnoyi ekonomiky*, 5, 1, 17-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujae_2020_5_1_4 [in Ukrainian].

12. Pavlova, O.M., & Pavlov, K.V. (2020). Lohistychna vzayemodiya mizh sub"yektamy hazotransportnoyi haluzi: mekhanizm realizatsiyi ta perspektyvy [Logistical interaction between subjects of the gas transport industry: implementation mechanism and prospects]. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka». Seriya «Ekonomichni nauky»*, 2, 3(35), 46-51. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-3-5737> [in Ukrainian].

13. Strishenets, O.M., & Pavlov, K.V. (2016). Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh nerukhomosti [Peculiarities of competitive relations in regional real estate markets]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»: zb. nauk. pr.*, 1(47), 2, 35-38. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/10435> [in Ukrainian].

14. Fedoruk, Ye.I. (2017). Derzhavne rehulyuvannya lohistychnoyi sfery v ahropromyslovomu kompleksi Ukrayiny [State regulation of the logistics sphere in the agro-industrial complex of Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnya*, 1(51). URL: <https://www.europub.co.uk/articles/derzhavne-reguliuвання-logisticnoyi-sferi-v-agropromislovomu-kompleksi-ukrayini-A-322237> [in Ukrainian].

15. Chornopyska, N.V., & Shandrivska, O.Ye. (2012). Tendentsiyi ta perspektyvy rynku lohistychnykh posluh Ukrayiny [Trends and prospects of the logistics services market of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Seriya «Lohistyka», 735, 244-249. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=-C0GYCsAAAAJ&citation_for_view=-C0GYCsAAAAJ:2osOgNQ5qMEC [in Ukrainian].

16. Shevtsiv, L.Yu., & Petetsky, I. (2011). Lohistychni vytraty pidpryyemstva : formuvannya ta otsynuyannya : monohrafiya [Logistics costs of the enterprise: formation and evaluation: a monograph]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoyi politekhniky. URL: <https://tinyurl.com/3xdpyub4> [in Ukrainian].